

Minden-omman erről-arról

A MÉLYSÉGEK EMBEREI

Az uszály keresztül vágja a kikötő öblét és a távoli rakpart felé tart. A parton építtelepre jellemző sűrű forgás, billenő autók nagy ködarábakat raknak le, a daruk óriási betonöbököt, gépeket, anyagokat szállítanak. Valahol, a tenger mélyén, néhány ember dolgozik a konstanci kikötő bővítésén.

— Ott! — Ion Davidescu, a búvárok parancsnoka a tengerre mutat. Nem látok mást, csak a kékeszöld vizet. Vajon hol vannak a búvárai?

A víz tükre alatt

A kijelölt helyen az uszály megáll. A víz nyugodt tükrét légbuborékok törnek meg. Ez a mélységben zajló élet jele!

— Itt vannak — ismétli kísértően, s a tenger tükre felé hajol. A búvárok munkahelye nem lehet máshol, csak ott, a víz alatt. Most, ezek az emberek, akik bátran és szenvedélyesen bírókra kelnek a természet, a víz erejével, az új móló tenger alatti közepén rakják. Lassan, gondosan, óvatosan a búvárok követ közele, követ-köze raknak. Majd erre az alapzatra később óriási betonöbököt helyeznek. A vízben a tárgyak veszítenek súlyukból. Ennek ellenére a tömbök több száz kilót is nyomhatnak, s ráadásul másfélszeresén kezelik őket, mint a szárazon, a búvár ruhája is nehéz, a víz nyomása nagy, a mélységben félméteres homok.

A tenger mélyén, a csodálatos víz alatti világban emberek dolgoznak. Néha, feszült figyelemmel, igyekezik csak az oxigén és a telefontörő köti az élethez. De Ion Gherasim, az egyik legöregebb konstanci búvár és társai már megszokták foglalkozásukat. A búvárok telefonbeszélgetéseikben gyakran vicceket is mondanak a felszínen levőknek, dalolnak nekik.

A víz tükre alatt építenek. Tíz-tizenkét méter mélységben kialakul az új, csaknem 100 méter hosszú és 10 méter széles móló. Homok ott, ahol most légbuborékok törnek a felszínre, a jövődéli kö- és betonmóló emberek és autók sűrűnek majd, ki- és berakják a hajókat.

A mélységek vándorai

Érdekes történeteket tud Ion Gherasim, vagy akármelyik munkatársa. Egyszerű szavai megvilágítják hősiességüket.

A hirtelen kitörő vihar a partmenti sziklára dobta a Derna banyoni hajót. A Nanni olasz hajó lélek kapott az életfölkészben. A búvárok az elemekkel dacolva „befalazták” a hajók hasát, s megmenekítették őket a biztos pusztulástól. Máskor dinamittal az öbökben vándoroltak a víz alatt, s felkutatottak a hajóroncsot, amely Dél-Eflória közelében veszélyeztetette a közlekedést. Mint igazi bányászok, ügyesen megosztották a robbanóanyagot.

Érdekességek az állatvilágból

A kishal megeszi a nagy halat

Képzelnék el magunknak egy 75 kilogramm súlyú embert, amint egyúttal elfogyaszt egy 150 kilogramm súlyú sertést, megborzáz a szörnyűtől-borostól egészen lenyelve. Az órdóghal rendszeresen és mindig sikerrel végbeviszi ezt a csodát. Gyomra ugyanis annyira tágulékony, hogy minden további nélkül le tud nyelni saját testénél nagyobb falatokat is. Igaz, hogy falánkságában néha túllép minden elképzelhető határt. Találtak már olyan példányt is, mely tehetetlenül, úszásra képtelenül lebegett a víz felszínén, gyomrában saját testénél több mint kétszer nagyobb halat. Ebben azonban nem egyedül a falánkság, a hínos. Fogainak olyan az elrendezése, hogyha egyszer megkapadnak az áldozatban, nem tudják többé elereszteni. A balnak tehát minden képpen be kell fejeznie megkezdett ebédjét, vagy pedig el kell tűnnie, hogy zsákmányával magával vonzolja.

A mélytengeri balak néhány fajtája — kisebbek az órdóghalnál — ugyanolyan jól, vagy éppen még nála is jobban tudnak valamit lenyelni. Ezek közé tartozik a fekete beldősből és az ugynevezett csupaszáj-bal, melyek állandóan maguknál nagyobb balakat nyelnek el, sőt az bírlék róluk, hogy testnagyságuk háromszorosát elérő balat is lenyeltek már.

Természeti műemlékek tartományunkban

Az Akadémia temesvári kutató-állomásának szakemberei az idén számos akcióit kezdeményezték a tartományban újabb természeti műemlékek feltárására és a meglévő védelmére. Tanulmányozták a Comarnic-Cheile Carasului karsztos vidék növényzetét és lépeket tettek védelmére. Ezen a vidéken található egyébként az ország egyik legnagyobb cseppkő-barlangja. A Popovățului barlangban értékes paleontológiai leletekre bukkantak, barlangi medvék csontjait, kis gerinctelenek kövületeit találták meg.

Az idén megkezdtek a Damogled-hegységben elterülő rezerváció faunájának és florájának tanulmányozását. Ezen a védett területen több, mint 1.300 olyan lepkefajta él, amely megtalálható Közép-

Európa csaknem valamennyi zoogeográfiai övezetében, egészen a Földközi-tengerig. El itt ezenkívül szárazas-viperá, skorpió, sok és változatos hegyvidéki növény, például a virágoskőrös, a fekete csipkebogyó, törökgyögyör, erős illatú szegfűfélék stb.

A temeskenézi ornitológiai védett területen hidrológiai, hidrogeográfiai kutatásokat végeztek, tanulmányozták a növény- és állatvilágot. Ebben a rezervációban körülbelül 100 madárfajta él, többek között kiskócsag, sárga- és vörösgém.

A szakemberek tanulmányozták különböző hegyipatakok völgyében fellelhető kövületeket, a Kazán-szorosban lévő védett területet, a Beusnita erdőt — itt található egyébként az

Az első hó a Bucegi-hegységben.

got, úgy, hogy az egyszerre és teljesen szétvesse a roncs vasvázat. Így a tenger fenekéről sok tonna ócskavasat küldtek hazánk kohóiba. Az idén a búvárok több, mint 100 tonna ócskavasat kutattak fel és gyűjtöttek össze. Újításuk is volt: óriási vasgömböket készítettek, amelyeket kis motoros hajó von, s összegyűjti a konstanci kikötő vizében heverő ócska vasmasszákat, láncokat és egyéb vasakat.

A konstanci búvárokat Galacra is elhívták, hogy a kikötőben dolgozzanak, Cernavodára, hogy ellenőrizzék a nagy Duna-híd pilléreit s Dobrudza elektromos kábelét, amely az országos energetikai rendszerhez tartozik. De voltak már a Békási gyűjtő-tó fenekén is, ahol különböző munkálatokat végeztek.

— Szeretjük mesterségünket — mondja Ion Davidescu. — Ott a mélyben sohasem érezzük magunkat egyedül. A munkánk végén mindegyikünk megelégedéssel éri, hogy hozzájárult új életét építő népünk törekvéseinek megvalósításához...

Férías, bölcs szavai kifejezik a konstanci búvárok hősiességének lényegét. Ezek a víz alatt dolgozó emberek, a többi dolgozó oldalán, vállelve azon fáradoznak, hogy hozzájáruljanak hazánk nagyszerű gazdaságfejlesztési terveinek megvalósításához. Ok nem csupán a mélységek kutatói, hanem építői is.

Nicolae Simion,
az Agerpres Dobrudza tartományi tudósítója

Tutójjal a Csendes-óceánon át

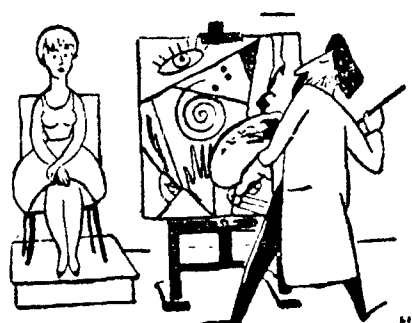
William Willis 70 éves amerikai kutató és író tutójjal áthaladt a Csendes-óceánon. William Willis mindössze két macskát vitt magával. Július 4-én indult utunk a perui Calao kikötőből, 130 nap alatt 7.540 mérföld utat tett meg és sikeresen kikötött Nyugat Sa-

moa szigetén. 500 mérföldre volt Callao-tól, amikor erős vihar lepte meg, megrongálta a vezetőt és használhatatlenná tette rádiókészülékét. A tutó, noha sorsára maradt az óceánon, mindhárom utasával megérkezett a nyugat-samoai Falea kikö-

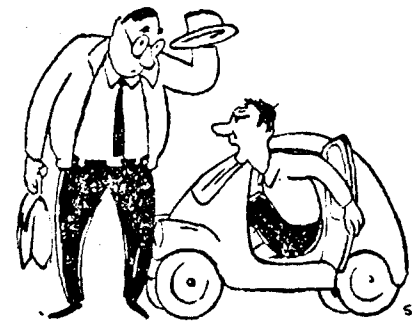
tőbe. „A legtöbb vellem egykor ember szívójában szenved, de én tökéletesen egészséges vagyok” — jelentette ki Willis. Willis kilenc évvel ezelőtt szintén utaztunk 150 nap alatt telt meg az Egyesült Államok—Samoa közötti utat.

A csalán szárát és leveleit hangyaszóval és őrölt kolinnal töltött apró fullánkcsőrök borítják. Érintésre a szőrök hegye letörök és tartalmuk behatol a bőr alá.

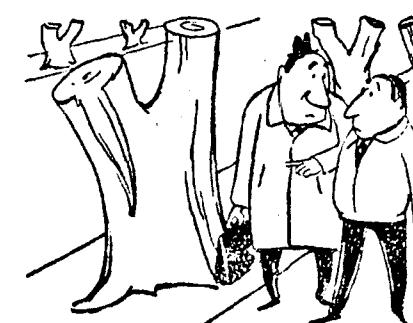
A KARIKATURISTA SZEMÉVEL

ABSZTRAKT FESTŐ: Oljón kérem nyugodtan.

FELHABORODOTT GÉPKOCSI VEZETŐ: Nem tud vigyázni! Majdnem rálepett az új kocsmára!

„VÁROSSZEPÍTÉS” — ahogyan azt sokféle értelmezik.

Ismerjük meg városunk környékét

A SZÓDI VÁRRÓM

Arad vidéke igen gazdag volt várakban, így már 150 évvel ezelőtt is a krónika több jelentős vármáradványról tesz említést. Az idő vasfoga és a letűnt tőkés-földesurak rendszere nem törődött az ősi emlékekkel, az ősi munkáruval építették fel a szodi várát. Korabeli krónikás adatai szerint a vár körülbelül 5.000 lépésre terült el a Maros akkori medréből. A várépítés célja az lehetett, hogy egyfelől védelmezze a réteket, másfelől pedig erősítse a székely védelmet a földesuraknak, uradalmaik központjában. A várat egyenesen őrség védelmezte, a mindennapi lakozó jobbággyokkal szemben.

Később Arad vidéki vár katonasága követelt el annyi önkényeskedést és garázdálkodást, mint éppen a szodi váraké. Két öklel is utal arra, hogy 1484-ben a szodi őrség több ízben is bántalmazta a ménsi jobbággyokat, majd egy másik öklel arról tesz említést, hogy 1495-ben a helybeli katonaság a rékási erdő felé igyekező jobbággyokat felárthatatta, közülük az egyik jobbággyot a várba burcolták és olyan súlyosan bántalmazták, hogy az belehalt sérüléseibe.

Több ízben, mapuk a földesurak is összejöttékbe kerültek egymással, a szodi vár és az uradalom bir-

tolása miatt. Az ellenségeskedésnek azonban ugyancsak a jobbággyok látták kárát. Így például 1498–1506 között az Ongor főnemesi család egyik tagja barcalt vette hirtokába a várat és az uradalmat, ami természetesen újabb áldozatokat követelt.

Az 1514-es Dózsa György vezette parasztabábornak a marosbolygi jobbággyok bosszút álltak elnyomókon s a többi között a szodi vár is a felkelő jobbággyok kezére került. Bár a nemességnek sikerült vérből fojtani a jobbággyok felkelését, mégis 15 év után újabb nagyarányú mozgalom ráta meg a bűbéri renészert. Ennek a mozgalomnak vezetője Fekete Iván volt. A felkelés Lipka környékén robbant ki s májdnem egy évre megdöntötte a nemesség hatalmát. A sorsdöntő ütközetre 1527 júniusában éppen a szodi vár közelében, a Maros gázlójánál került sor. Három napig nézett farkasszemet egymással a két sereg. A nemesség nem támadott, hanem időt akart nyerni, amíg csapaterületei kap. A jobbággyok vezetői felismerték a helyzetet és halálra megezték a bárdot rohamozták meg a sokkal jobban felügyelt nemesi sereget. Már-már úgy látszott, hogy a fel-

ION CANTACUZINO

Száz évvel ezelőtt született Ion Cantacuzino, a kiváló román tudós, orvos és bakteriológus. O alapította a róla elnevezett bukaresti Szérum és Oléotanyag Intézetet és ő volt a megeremítője a hazai modern mikrobiológiai és kísérleti orvostudományi iskolának. Tagja volt a Román Akadémiának és tanára a bukaresti orvostudományi fakultásnak. Következtesen materialista felfogást vallott az életjelenségekről, kimutatta a finalizmus tudománytalanságát és mint következetes darwinista védelmébe vette a biológiai determinizmust.

Ion Cantacuzino I. I. Mecsnikov tanítványa volt. Tudományos munkája során folytatta a kutatást a mester által megkezdett területen (a fagocitózis, a gerinctelenek immunitásának kérdésében és általában a szervezetek kórokozók elleni védekezésének problémájában). A kiváló román tudós jelen-

tősen hozzájárult a kolera, a klüteses tifusz, a gümőkór területén végzett kutatások előrehaladásához. Hosszabb időn keresztül foglalkozott a sztreptokokkusz fertőzés kérdésével és vizsgálta a sztreptokokkusz szerepét a vörheny előidézésében. O teremtetette meg az érintkezés útján elért immunitás fogalmát. 1913-ban intézkedéseket javasolt a kolera járvány megállítására, az első világháborúban pedig, mint a katonai és polgári egészségügyi hivatal vezetője hadjáratot indított a kiütéses tifusz járvány elterjedése ellen. Ion Cantacuzinonak el-
évülhetetlen érdemei vannak az orvostudományi irodalom felfedezésében is. Megalapította a Revista stiintelor medicale és az Archives roumaines de pathologie expérimentale című tudományos folyóiratokat és munkatársa volt a Viața Românească-nak.

Hatásosabb az antibiotikumoknál

Vlagyimir Monhács vegyész és orvos érdekes kísérletet végzett önmagán. Háromszor megfertőzte magát vérhas-bacilusokkal és mindhárom esetben meggyógyult saját készítményű mérgező hatású megfosztott jódosgyógyszer segítségével.

Az orvos tengeri algából kivonatolt egyszerű barna jódolt polivinil alkohollal vegyített s így sikerült megszüntetnie a jód erős mérgező hatását, anélkül azonban, hogy az elvesztette volna bacilusölő képességét.

A „kék jódinolinak” elnevezett új készítményt hosszas kísérletezés után jóváhagyta a Szovjetunió Egészségügyi Minisztériumának gyógyszerészeti bizottsága és jelenleg már ipari méretekben gyártják.

A kék jódinolt olyan betegségek kezelésénél alkalmazzák, amelyeknek baktériumaival szemben hatástalannak bizonyultak az antibiotikumok. Különösen hatásosnak bizonyult az új gyógyszer a TBC eredetű gennyes mellhártyagyulladásnál, a krónikus torokgyulladásnál és még sok más betegségénél.

Nem tudják, kitalálni, hogy mit ábrázol fenti képünk? Pedig a válasz egyszerű: a nemrég elkészült, a maga nemében egyedülálló iasi mozaikot.

Nem vasúti szerencsétlenségéről készült fenti felvételünk. csupán egy ügyes rendezői trükk. Franciaországban ugyanis folytak a Vasút című film külső felvételei.

A NEKDOTÁK

Thomas Mann egyszer egy tisztelőre rendezett vacsorán bemutatták Hobenlobe becegnőnek, aki így áradozott:

— El vagyok ragadtatva a mester csodálatos alkotásaitól, minden sorát elolvasom, van amit többször is!...

— Példán! — kérdezte az író.
— A Maurizius-estét — vázlatra óbercegnősége.
— Elbűvöl kedvessége. Ezt a regényt ugyanis nem én írtam, hanem Jakob Wassermann...

— Picasso fiatal festő korában kiállítás rendezett, amelyet egy megtollasodott zsáknagykereskedő fel-

Picasso végigkérte a reménytelőt látogatót a tárlaton, de a zsákkirály feleségének egyik kép sem tetszett. Végignézve a csendéleteket, így szólt:

— Mondja, kérem, dinnye nincs?
A festő egy pillanatra megtárgyalta, majd összeszedve magát, így felelt:

— Lesz, bölgyem, lesz... Most érik...

Heine egy vidéki szálloda teraszán ült, amikor egy zajos társaság lépett be, amelynek tagjai ezután óráig tulbarosgták egymást.

Végül a költő odament az asztalukhoz és így szólt: — Bocsanatot kérek a merészégért. Meg szeretném kérdezni, nem zavarja-e önöket, ha újságot olvasok?

Slezák a Carmen Don Joséját énekelte egy vidéki operabáz színpadán. Az előadást egy fiatal karmester vezényelte. A dirigens és a művész egész este a maga külön útján járt ugyan, az előadás valahogy mégis lezajlott.

Előadás után a tenorista az éltelenben találkozott a karmesterrel. Örömtől reszpete kiáltotta: — Hala az ének! Végre találkoztunk...

A szodi vár ezekben a harcokban pusztulhatott el, mert a későbbi történelmi eseményekben már nem játszott szerepet, sőt maga a mezőváros is pusztulásnak indult. Ez részben a nemesség véres megtorló intézkedései, másrészt pedig a török bódítás pusztításai következtében történt. Egy öklel 1584-ben már csak négy „portát” számlál a belységben.

A szodi vár romjai a XVIII. századig nagyrészt megmaradtak, de az akkor épülő Széplatu házainak alapozásához avataltan kezék, de maga az előjáróság is a vár telámaradványait használta fel. Ezzel teljes pusztulásra ítélték. Népi demokratikus rendszerünkben törvény védi a vármokok sérthetlenségét. Az utókor feladata, hogy megvédje őket a további rongálástól. (Érdemes megemlíteni a szodi vár és az uradalom bir-

tolása miatt. Az ellenségeskedésnek azonban ugyancsak a jobbággyok látták kárát. Így például 1498–1506 között az Ongor főnemesi család egyik tagja barcalt vette hirtokába a várat és az uradalmat, ami természetesen újabb áldozatokat követelt.

Az 1514-es Dózsa György vezette parasztabábornak a marosbolygi jobbággyok bosszút álltak elnyomókon s a többi között a szodi vár is a felkelő jobbággyok kezére került. Bár a nemességnek sikerült vérből fojtani a jobbággyok felkelését, mégis 15 év után újabb nagyarányú mozgalom ráta meg a bűbéri renészert.

Ennek a mozgalomnak vezetője Fekete Iván volt. A felkelés Lipka környékén robbant ki s májdnem egy évre megdöntötte a nemesség hatalmát. A sorsdöntő ütközetre 1527 júniusában éppen a szodi vár közelében, a Maros gázlójánál került sor. Három napig nézett farkasszemet egymással a két sereg. A nemesség nem támadott, hanem időt akart nyerni, amíg csapaterületei kap. A jobbággyok vezetői felismerték a helyzetet és halálra megezték a bárdot rohamozták meg a sokkal jobban felügyelt nemesi sereget. Már-már úgy látszott, hogy a fel-

tolása miatt. Az ellenségeskedésnek azonban ugyancsak a jobbággyok látták kárát. Így például 1498–1506 között az Ongor főnemesi család egyik tagja barcalt vette hirtokába a várat és az uradalmat, ami természetesen újabb áldozatokat követelt.

Az 1514-es Dózsa György vezette parasztabábornak a marosbolygi jobbággyok bosszút álltak elnyomókon s a többi között a szodi vár is a felkelő jobbággyok kezére került. Bár a nemességnek sikerült vérből fojtani a jobbággyok felkelését, mégis 15 év után újabb nagyarányú mozgalom ráta meg a bűbéri renészert.

Ennek a mozgalomnak vezetője Fekete Iván volt. A felkelés Lipka környékén robbant ki s májdnem egy évre megdöntötte a nemesség hatalmát. A sorsdöntő ütközetre 1527 júniusában éppen a szodi vár közelében, a Maros gázlójánál került sor. Három napig nézett farkasszemet egymással a két sereg. A nemesség nem támadott, hanem időt akart nyerni, amíg csapaterületei kap. A jobbággyok vezetői felismerték a helyzetet és halálra megezték a bárdot rohamozták meg a sokkal jobban felügyelt nemesi sereget. Már-már úgy látszott, hogy a fel-

tolása miatt. Az ellenségeskedésnek azonban ugyancsak a jobbággyok látták kárát. Így például 1498–1506 között az Ongor főnemesi család egyik tagja barcalt vette hirtokába a várat és az uradalmat, ami természetesen újabb áldozatokat követelt.

Az 1514-es Dózsa György vezette parasztabábornak a marosbolygi jobbággyok bosszút álltak elnyomókon s a többi között a szodi vár is a felkelő jobbággyok kezére került. Bár a nemességnek sikerült vérből fojtani a jobbággyok felkelését, mégis 15 év után újabb nagyarányú mozgalom ráta meg a bűbéri renészert.

Ennek a mozgalomnak vezetője Fekete Iván volt. A felkelés Lipka környékén robbant ki s májdnem egy évre megdöntötte a nemesség hatalmát. A sorsdöntő ütközetre 1527 júniusában éppen a szodi vár közelében, a Maros gázlójánál került sor. Három napig nézett farkasszemet egymással a két sereg. A nemesség nem támadott, hanem időt akart nyerni, amíg csapaterületei kap. A jobbággyok vezetői felismerték a helyzetet és halálra megezték a bárdot rohamozták meg a sokkal jobban felügyelt nemesi sereget. Már-már úgy látszott, hogy a fel-

tolása miatt. Az ellenségeskedésnek azonban ugyancsak a jobbággyok látták kárát. Így például 1498–1506 között az Ongor főnemesi család egyik tagja barcalt vette hirtokába a várat és az uradalmat, ami természetesen újabb áldozatokat követelt.